

Gemeente van de opgestane Heer,

Soms staat een hedendaags Paasverhaal ‘gewoon’ in de krant<sup>1</sup>: *Een serene stilte hangt over de Borisovo-begraafplaats in het zuiden van Moskou. Rond de zeventig mensen staan minutenlang zwijgend rond het volledig onder bloemen bedolven graf van Aleksej Navalny. Ze staren, bidden of lezen de opschriften van briefjes die tussen de bloemen zijn gestoken.*

*Het is een zonovergoten, maar koude namiddag. De stilte wordt slechts onderbroken door een luid kwelende groenling. Dan doet een jongen van een jaar of twintig, met rood aangelopen wangen, een stap naar voren en heft zachtjes een lied aan: ‘De straal van de gouden zon...’*

*Het is een lied dat iedere Rus kent uit zijn kindertijd. Steeds meer aanwezigen haken in. ‘De nacht gaat voorbij en de heldere ochtend breekt aan, ik geloof dat ons geluk te wachten staat’, klinkt het al in koor. ‘De nacht gaat voorbij, aan slechte tijden komt een eind. De zon zal opkomen.’*

Het is een Paasverhaal. De stilte rond het graf. De zon die schijnt. De mensen die gekomen zijn. De tranen. De leegte in hun midden.

En uit die leegte staat plotseling niet alleen een *lied* op, als een zonsopgang, maar vooral ook *verhalen* die de aanwezigen aan de journalist beginnen te vertellen.

‘Navalny’s dood heeft de mensen wakker geschud’, verwoordt iemand. ‘Ik blijf geloven in mijn toekomst, ook al *lijkt* het dat ze me die nu misschien hebben ontnomen’, zegt een tweede.

‘Of de hoop vervlogen is of niet hangt heel sterk af van de mensen zelf’, vult iemand aan. ‘De één heeft de hoop misschien verloren, maar voor een ander is zijn dood een stimulans om juist meer te doen dan vroeger.’

‘Je verantwoordelijkheid nemen voor wat ons verder te wachten staat’, noemt iemand wat er nu te doen staat. ‘Hij zei zelf altijd: “Niet opgeven”, dat is een gevleugelde uitdrukking geworden, we laden ons daaraan op’.

En tenslotte een vroegere, verklaarde tegenstander, die zegt: ‘Maar helaas geloofde ik pas echt in Aleksej toen hij dood was’.

Hoor hoe hier *leven* ontstaat. Realiseer je hoe de dood geen *vat* op iemands leven heeft. Ja, op het lijf, op het lichaam - en ja..., voor wie zo’n verlies lijdt, is dat *imméns*.

Maar op iemands *stem*? Op iemands *geest*? Op iemands *liefde*? Op waar hij of zij voor *lééfde*? Daarop *niét*! Daarop heeft de dood geen vat.

*Dat* alles kan opstaan als het graf *leeg* is, d.w.z. als er de *ruimte* is ontstaan waarbinnen je kunt geloven en vertrouwen dat ons bestaan hoger en dieper is dan wat we nalaten in een graf: stof van de aarde.

---

<sup>1</sup> de Volkskrant, 26 maart, Geert Groot Koerkamp: Veertig dagen na de dood van Navalny verzamelen Russen zich bij zijn graf.

Dat *God* - die zich door onze stem, onze geest, onze liefde, dóór waarvoor wij léven manifesteert - *verder* gaat met zijn liefde, sterker dan de dood.

Laat het maar los, de zorg om de dode en om de dood - en begin dan in dié leegte weer bij de *liefde* van wie je hield, de stem die je met elkaar verbond, de geest die je inspireerde en bij álles waarvoor hij of zij leefde: sta óp!

Iemand verdichtte dat afdalen en opstaan zo: *Op zekere dag krijg je het te kwaad; het leven lijkt zich tegen je te keren; je tuimelt in verdriet, tolt door de nachten en de dagen, verslagen val je stil, of barst je uit. Wil van geen mens geen hemel weten; niet van waar het leven huist; (je) raakt aan de grond van je bestaan - wil tóch van hemel weten, fluistering van liefde, troost, wie weet: begin.*<sup>2</sup>

In het Oude testament was voor het volk Israël de *ballingschap* die bodem van het bestaan, de leegte als van een graf, toen alles mislukt was en failliet. Geen tempel, geen stad, geen land - al het vertrouwde één dorre leegte.

En bij dat volstrekte “voorbij van alles” was het: ‘Wachter hoe lang duurt deze nacht?’ Hoe lang houden we het bij deze leegte uit, want *weglopen* was geen optie. Juist niet. Van de leegte moet je niet vluchten, maar die onder ogen zien, ogen wijd open in het duister. Om je het bewust te worden.

Om de liefde, en de geest, en de stem van God te hervinden.

En dan gaat de zon op. ‘De HEER is van verre voor mij verschenen. Hij zei: ‘Mijn liefde voor u duurt eeuwig’, zegt Jeremia. ‘Israël, Ik richt u weer op. Verkondig overal Gods lof met deze woorden: “De HEER heeft redding gebracht over zijn volk”. Ik haal ze terug [-] ook de blinden en de lammen, de zwangere en barenden vrouwen. Bedroefd gingen zij heen, getroost leid Ik hen terug’.

Midden in de actuele, woeste, leegte van Gaza, blijven twee vrouwen van de Orde van de zogeheten *Blauwe Zusters* op hun post. In Noord-Gaza, meldde Trouw, *staan ze de parochianen bij, maar ook gewonden en gehandicapt. De zusters Pilar en Socorro, tweelingzussen, hebben een Peruaans paspoort en zouden dus Gaza kunnen verlaten. Maar ze kiezen ervoor om in deze benarde omstandigheden hun geloofsgenoten bij te staan. ‘Bij Jezus blijven’, noemen ze het.*

Vrouwen als zij, die Jezus vanaf het begin in alles gevolgd zijn, komen in Marcus’ Evangelie bij het graf. De *angst* om de dood van Jezus onder ogen te zien, lijkt even groot en zwaar als de steen voor de opening. Voelt als volstrekte onmacht.

Maar: dat blijkt niet zo te zijn! Angst en onmacht hoeven ons níet definitief in de weg te staan. Versperren níet per se een opening in jouw verhaal. De dood verhindert ons niet vertrouwen te hervinden.

De steen die zo ontzaglijk groot was, blijkt niettemin weggerold. En als ze ín het graf een *jongeman* in het wit zien zitten, is de suggestie er gauw dat *hij* daar wel achter zal zitten. Dat zullen we straks nog zien.

---

<sup>2</sup> uit: Open Deur Pasen 2024; tekst: Saar Hoogendijk

Wie is hij? Wat betekent die jongeman? En vooral: wat *doet* hij?

Markus ziet er geen *engel* in, zoals Mattheus en Johannes doen. Wel heeft hij eerder verteld over een jongeman, die *tót* Jezus' arrestatie met hem mee was gegaan, maar met achterlaten van zijn kleeft naakt aan de soldaten wist te ontkomen.

Is het dezelfde? Is hij iemand die Jezus' *leven* al die tijd gevolgd heeft en het *hele verhaal* zou kunnen vertellen? Zoals Marcus *zélf* doet? Is hij misschien Marcus zelf?

Laten we vooral kijken naar wat hij *doet*. Hij zit bij de lege plek, hij wijst die *leegte áán*. 'Zoek je Jezus, je geliefde dode hier? *Hier* is hij *niet*. Zie dat onder ogen.'

Waar is hij dan *wél*? Nou: *dát* begint Marcus in die leegte te *vertellen*. Waar is Jezus? Hij is jullie *voorgegaan* naar Galilea, daar zullen jullie hem zien'.

Galilea. De plek waar ze wonen. De plek waar Jezus' verhaal *begon*. De plek waar ze *vérder* moeten.

*Mét* of zonder Jezus? *Mét* of zonder zijn liefde, zijn stem, zijn geest, de God voor wie hij leefde? *Mét* natuurlijk! *Mét* dat *verhaal* van liefde sterker dan de dood! Huub Oosterhuis schrijft ergens: *Hij zou eenmaal dood en begraven, nooit de verrezene zijn genoemd, als het niet aan hem gezien was hoe hij de dood versloeg toen hij nog leefde; dat iets in hem sterker was dan de dood, 'iets-in-hem', 'God-in-hem'.*<sup>3</sup>

*Dát* is die kracht van de opstanding! In de volstreckte leegte van het gemis, begint Marcus het verhaal van Jezus te vertellen. 'Begin maar bij Marcus 1, in Galilea. En zie zijn hele leven in het licht van dit opstaan. Laat dit verhaal je inspireren, laat het *léven* in *jouw* leven, laat het *jóú* doen opstaan!'

Laat het verhaal *zingen*, zoals op de Borisovo-begraafplaats of zoals Jeremia ons aanmoedigt! Laat dit verhaal alle stenen van angst en onmacht, die in de weg staan, weggrollen. Laat het verhaal, dat *stem* en *geest* en *liefde* sterker zijn dan de dood, jou opwekken!

De vrouwen zijn - net als u en ik misschien - ontzet. Want het zijn *héle* grote woorden. Ze zeggen niemand iets, zozeer *vrezen* ze. 'Vrezen' is niet hetzelfde als 'angst', dié steen was immers weggerold.

Maar het gaat over het *ontzagwekkend grote* van zulke woorden, die ons begrip te boven gaan. Het is te groot om over te spreken, vraagt onze diepste eerbied.

De Perzische filosoof en dichter Rumi verwoordde dat zo: *Niet in staat om jouw vorm te bevatten zie ik je overal om me heen, je aanwezigheid vult mijn ogen met liefde, het maakt mijn hart nederig, want jij bent overal.*<sup>4</sup>

Welnu, als *opstanding* 'overal' kan zijn, laten we het dan gaan zoeken, aanwijzen en ervaren in de wereld om ons heen én in ons eigen leven. 'Het verhaal van de opstanding is nu aan ons'.

Moge het zo zijn, Amen - Halleluja!

<sup>3</sup> Huub Oosterhuis, De dag die komt, p.117

<sup>4</sup> geciteerd in Open Deur, Paasnummer 2024